UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (ensimmäinen jaosto)

20 päivänä lokakuuta 2011 *

Asiassa C-140/10,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Hof van Cassatie (Belgia) on esittänyt 25.2.2010 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 17.3.2010, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Greenstar-Kanzi Europe NV

vastaan

Jean Hustin ja

Jo Goossens,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (ensimmäinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja A. Tizzano sekä tuomarit M. Safjan, M. Ilešič, E. Levits ja J.-J. Kasel (esittelevä tuomari),

julkisasiamies: N. Jääskinen,
kirjaaja: A. Calot Escobar,

* Oikeudenkäyntikieli: hollanti.

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

– Greenstar-Kanzi Europe NV, edustajinaan advocaat N. Segers ja advocaat K. Tielens,

– Jean Hustin ja Jo Goossens, edustajinaan advocaat H. Van Gompel ja advocaat J. Hensen,

– Espanjan hallitus, asiamiehenään F. Díez Moreno,

– Euroopan komissio, asiamiehinään F. Wilman ja T. van Rijn,

kuultuaan julkisasiamiehen 7.7.2011 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee yhteisön kasvinjalostajanoikeuksista 27.7.1994 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 2100/94 (EYVL L 227, s. 1, ja oikaisu EYVL 2001, L 111, s. 31), sellaisena kuin se on muutettuna 29.4.2004 annetulla neuvoston

asetuksella (EY) N:o 873/2004 (EUVL L 162, s. 38; jäljempänä asetus N:o 2100/94), 11 artiklan 1 kohdan, 13 artiklan 1–3 kohdan sekä 16, 27, 94 ja 104 artiklan tulkintaa.

2 Tämä pyyntö on esitetty riita-asiassa, jossa asianosaisina ovat Greenstar-Kanzi Europe NV -niminen yhtiö (jäljempänä GKE) sekä Jean Hustin ja Jo Goossens ja jossa on kyse siitä, että Hustinin ja Goossensin väitetään loukanneen Kanzi-tavaramerkkiä ja Nicoter-omenapuulajiketta sekä niihin liittyviä tavaramerkkioikeuksia ja kasvinjalostajanoikeuksia sen vuoksi, että he ovat pitäneet omenoita kaupan Kanzi-tavaramerkillä.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin oikeus

3 Asetuksen N:o 2100/94 johdanto-osan 14. perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”koska kasvilajikkeiden suojaaminen yhteisön tasolla vaikuttaa koko yhteisössä samalla tavoin, omistajan suostumusta edellyttävät kaupalliset liiketoimet on määriteltävä selvästi; suojaamisalaa olisi useimpiin kansallisiin järjestelmiin verrattuna laajennettava tiettyyn lajikkeen aineistoon sellaisten yhteisön ulkopuolisten maiden kanssa käytävän kaupan ottamiseksi huomioon, jossa lajikkeita ei suojata millään tavoin; oikeuksien sammumisen periaatteen käyttöön ottamisella varmistetaan kuitenkin, että suojaaminen ei ole kohtuutonta”.

4 Kyseisen asetuksen 11 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Henkilö, joka on jalostanut tai löytänyt ja kehittänyt lajikkeen, tai henkilö, jolla on hänen oikeutensa, jäljempänä ’jalostaja’, ovat molemmat oikeutettuja yhteisön kasvinjalostajanoikeuteen.”

5 Mainitun asetuksen 13 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. Kasvinjalostajanoikeudet antavat omistajalleen tai omistajilleen, jäljempänä ’omistaja’, oikeuden toteuttaa 2 kohdassa luetellut toimet.

2. Rajoittamatta 15 ja 16 artiklan soveltamista, seuraavat toimet edellyttävät suojatun lajikkeen lajikeosien ja korjatun aineiston, jäljempänä ’aineisto’, osalta omistajan lupaa:

a) tuotanto tai lisäys (monistus),

b) pakkaaminen lisäystarkoituksiin,

c) myyntiin tarjoaminen,

d) myynti tai muu kaupan pitämisen muoto,

e) vienti yhteisöstä,

f) tuonti yhteisöön,

g) hallussa pitäminen a–f kohdassa mainittuihin tarkoituksiin.

Omistaja voi asettaa luvalleen ehtoja ja rajoituksia.

3. Edellä 2 kohtaa sovelletaan korjattuun aineistoon ainoastaan, jos tämä aineisto on saatu käyttämällä luvatta suojatun lajikkeen lajikeosia, ja jollei omistaja ole kohtuudella voinut käyttää mainittuihin lajikeosiin liittyvää oikeuttaan.

– –”

6 Asetuksen N:o 2100/94 16 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Yhteisön kasvinjalostajanoikeudet eivät koske toimia, jotka liittyvät suojatun lajikkeen tai 13 artiklan 5 kohdan säännösten soveltamisalaan kuuluvan lajikkeen aineistoon, joka on luovutettu kolmansille omistajan toimesta tai hänen suostumuksellaan missä tahansa yhteisön paikassa, tai mainitusta aineistosta saatuun aineistoon, [paitsi jos] nämä toimet:

a) merkitsevät kyseisen lajikkeen myöhemmin tapahtuvaa lisäystä, paitsi jos tämä lisäys oli tiedossa jo aineistoa luovutettaessa,

tai

b) merkitsevät lajikeosien vientiä sellaiseen kolmanteen maahan, joka ei suojaa sen kasvisuvun tai kasvilajin lajikkeita, johon lajike kuuluu, paitsi jos viety aineisto on tarkoitettu kulutukseen.”

7 Kyseisen asetuksen 27 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. Yhteisön kasvinjalostajanoikeuksia voivat koskea kokonaisuudessaan tai osittain sopimukseen perustuvat [käyttö]luvat. Nämä luvat voivat olla yksinoikeuksia tai muita lupia.

2. Omistaja voi käyttää yhteisön kasvilajikkeiden suojaamista koskevia oikeuksiaan sellaista henkilöä vastaan, jolla on [käyttö]lupa ja joka rikkoo jotakin hänen lupaansa 1 kohdan mukaisesti kuuluvaa edellytystä tai rajoitusta.”

8 Mainitun asetuksen 94 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. Kaikkia niitä vastaan, jotka

a) suorittavat ilman asianmukaista lupaa jonkin 13 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun toimen kasvinjalostajanoikeuksin suojatun lajikkeen suhteen, – –

– –

omistaja voi ryhtyä oikeustoimiin [oikeuksien loukkauksen] lopettamiseksi tai kohtuullisen korvauksen maksamiseksi tai molempiin.

2. Kaikkien, jotka toimivat tahallaan tai tuottamuksesta, tulee lisäksi hyvittää omistajan kärsimä vahinko. Jos [tuottamus on vähäistä], omistajan oikeutta hyvitykseen voidaan vastaavasti pienentää, [mutta] hyvitys ei kuitenkaan saa olla pienempi kuin [oikeuksien loukkaajan loukkauksesta] saama hyöty.”

9 Saman asetuksen 104 artiklan sanamuoto on seuraava:

”1. Omistaja voi [nostaa kanteen oikeuksiensa loukkauksen vuoksi]. Käyttöluvan saaja voi [nostaa tällaisen kanteen], jollei tätä mahdollisuutta ole nimenomaisesti jätetty omistajan kanssa tehdyn sopimuksen ulkopuolelle yksinomaisen käyttöluvan tapauksessa tai jollei virasto ole sitä kieltänyt 29 artiklan tai 100 artiklan 2 kohdan nojalla.

2. Jokaisella käyttöluvan saajalla on oikeus [osallistua omistajan vireille panemaan oikeuksien loukkausta koskevaan oikeudenkäyntiin] saadakseen korvauksen kärsimästään vahingosta."

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

10 Nicolaï NV (jäljempänä Nicolaï) on uuden omenapuulajikkeen eli Nicoter-lajikkeen asetuksen N:o 2100/94 11 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu "jalostaja". Nicoter-lajike on ainoa, joka tuottaa Kanzi-tavaramerkillä myytyjä omenoita, sikäli kuin nämä omenat täyttävät tietyt laatuvaatimukset. Mainitun lajikkeen ja tavaramerkin laadun heikentymisen välttämiseksi otettiin käyttöön valikoivaa jakeluverkostoa vastaava järjestelmä, joka käsitti puiden tuottamista sekä hedelmien tuottamista, säilyttämistä, lajittelua ja myyntiä koskevia rajoituksia sisältävät ehdot.

11 Nicolaïn 27.4.2001 esittämä Nicoter-omenapuulajiketta koskeva hakemus julkaistiin 15.6.2001 yhteisön kasvilajikeviraston virallisessa lehdessä.

12 Nicolaï luovutti 3.9.2002 kyseiseen hakemukseen liittyneet kasvinjalostajanoikeudet Better3fruit NV:lle (jäljempänä Better3fruit). Better3fruit on näin ollen Nicoter-puulajikkeelle myönnettyjen yhteisön kasvinjalostajanoikeuksien omistaja.

13 Better3fruit on myös Kanzi-omenoita koskevan tavaramerkin haltija.

14 Better3fruit ja Nicolaï tekivät vuonna 2003 käyttölupasopimuksen, jonka nojalla Nicolaï sai yksinoikeuden Nicoter-lajikkeen omenapuiden viljelemiseen ja kaupan pitämiseen. Mainitussa sopimuksessa todetaan, että Nicolaï ”ei saa luovuttaa tai myydä mitään käyttöluvan alaista tuotetta, mikäli sopimuspuoli ei ole edeltä käsin kirjallisesti tehnyt liitteessä 6 tarkoitettua viljelylupasopimusta (viljelijän tapauksessa) tai liitteessä 7 tarkoitettua markkinointilupasopimusta (kauppiaan tapauksessa)”.

15 Nicolaï myi 24.12.2004 7 000 Nicoter-lajikkeen omenapuuta Hustinille. Tässä kaupassa Hustin ei sitoutunut noudattamaan mitään erityisiä ehtoja omenoiden viljelystä ja sadon myynnistä.

16 Better3fruitin ja Nicolaïn välillä vuonna 2003 tehty käyttölupasopimus päätettiin 20.1.2005. GKE sai ajankohtana, jonka päivämäärästä pääasian asianosaiset ovat erimielisiä, yksinoikeuden Nicoter-lajikkeen omenapuita koskeviin kasvinjalostajanoikeuksiin. GKE:stä tuli siten käyttöluvan haltija Nicolaïn sijaan.

17 Goossensin todettiin 4.12.2007 myyneen omenoita Kanzi-tavaramerkillä. On ilmennyt, että Hustin oli toimittanut hänelle kyseiset omenat.

18 GKE nosti kyseisen toteamuksen perusteella yhteisön kasvinjalostajanoikeuksien loukkaamista koskevan kanteen Hustinia ja Goossensia vastaan. Rechtbank van koophandel te Antwerpenin päällikkötuomari katsoi väliaikaista oikeussuojaa koskevassa menettelyssä 29.1.2008, että sekä Hustin että Goossens olivat loukanneet GKE:llä olevia yhteisön kasvinjalostajanoikeuksia.

19 Hof van beroep te Antwerpen muutti kyseistä ratkaisua 24.4.2008 antamallaan tuomiolla. Mainittu tuomioistuin oli sitä mieltä, ettei Nicolaï ollut todellakaan noudattanut käyttölupasopimuksesta johtuvia sitoumuksiaan, ja se katsoi, etteivät Hustin

ja Goossens olleet syyllistyneet GKE:llä olevien yhteisön kasvinjalostajanoikeuksien loukkaamiseen, koska Better3fruitin ja Nicolaïn välisen käyttölupasopimuksen rajoituksiin ei voitu vedota Hustinia ja Goossensia vastaan.

20 GKE teki kyseisestä hof van beroep te Antwerpenin tuomiosta kassaatiovalituksen. Hof van Cassatie, jolla on epäilyksiä sammumissäännön, sellaisena kuin se on vahvistettu asetuksen N:o 2100/94 16 artiklassa, ulottuvuudesta, päätti lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat kaksi ennakkoratkaisukysymystä:

”1) Onko – – asetuksen – – N:o 2100/94 – – 94 artiklaa, luettuna yhdessä [kyseisen] asetuksen – – 11 artiklan 1 kohdan, 13 artiklan 1–3 kohdan sekä 16, 27 ja 104 artiklan kanssa, tulkittava siten, että oikeuksien omistaja tai käyttöluvan haltija voi nostaa oikeuksien loukkauksesta kanteen kaikkia niitä vastaan, jotka toteuttavat käyttöluvan haltijan heille myymään tai luovuttamaan aineistoon liittyviä toimia, kun kyseisen aineiston myynnin yhteydessä on rikottu käyttöluvan haltijan ja yhteisön kasvinjalostajanoikeuksien omistajan väliseen käyttölupasopimukseen sisältyviä rajoituksia?

2) Jos edelliseen kysymykseen vastataan myöntävästi, onko oikeuksien loukkauksen arvioinnin kannalta merkityksellistä se, että kyseisten toimien toteuttaja oli tietoinen tai hänen olisi pitänyt olla tietoinen käyttölupasopimuksessa määrätyistä rajoituksista?”

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

21 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pyytää ensimmäisellä kysymyksellään vastausta lähinnä siihen, voiko yhteisön kasvinjalostajanoikeuksien omistaja tai niiden käyttöluvan haltija nostaa oikeuksien loukkaamista koskevan kanteen sellaista

kolmatta vastaan, joka on hankkinut aineiston toiselta käyttöluvan haltijalta, joka ei ole noudattanut aineiston myynnin yhteydessä oikeuksien omistajan ja viimeksi mainitun käyttöluvan haltijan välillä tehtyyn käyttölupasopimukseen sisältyviä ehtoja tai rajoituksia.

22 Aluksi on huomautettava, että pääasia koskee yksinomaan sitä, voiko uusi käyttöluvan haltija eli GKE nostaa oikeuksien loukkaamista koskevan kanteen kolmansia eli käsiteltävässä asiassa Hustinia ja Goossensia vastaan, jotka ovat hankkineet aineiston aikaisemmalta käyttöluvan haltijalta eli tässä tapauksessa Nicolaïlta, joka on kyseisen aineiston myynnin yhteydessä rikkonut yhteisön kasvinjalostajanoikeuksien omistajan eli Better3fruitin kanssa aikoinaan tekemän käyttölupasopimuksen ehtoja tai rajoituksia.

23 Vaikka ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mainitsema ensimmäinen mahdollisuus eli käyttöluvan haltijalla oleva oikeus nostaa itse tällainen oikeuksien loukkaamista koskeva kanne kyseistä kolmatta vastaan ei ole merkityksellinen, kun otetaan huomioon pääasian ominaispiirteet, on kuitenkin todettava, että oikeus nostaa oikeuksien loukkaamista koskeva kanne kuuluu asetuksen N:o 2100/94 94 artiklan 1 kohdan mukaan yhteisön kasvinjalostajanoikeuksien omistajalle.

24 Koska käyttöluvan haltijan oikeus nostaa tällainen kanne riippuu omistajan oikeudesta, on ensiksi selvitettävä, millaisin täsmällisin edellytyksin oikeuksien omistaja voi asetuksen N:o 2100/94 mukaan käyttää kyseistä oikeutta.

25 Asetuksella N:o 2100/94 käyttöön otetusta kasvilajikkeiden suojasta on huomautettava, että asetuksessa säädetään erilaisista suojan tasoista ja eri oikeussuojakeinoista.

26 Asetuksessa N:o 2100/94 säädetään ensiksikin ”ensisijaisesta” suojasta, joka kattaa lajikeosat kyseisen asetuksen 13 artiklan 2 kohdan mukaisesti. Korjattuun aineistoon puolestaan kohdistuu ”toissijainen” suoja, joka myös mainitaan kyseisen asetuksen 13 artiklan 2 kohdassa mutta jota rajoitetaan voimakkaasti saman artiklan 3 kohdassa.

Vaikka siis lajikeosat ja korjattu aineisto kuuluvat mainitun asetuksen 13 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun ”aineiston” käsitteen piiriin, näitä kahta ryhmää suojataan kuitenkin asetuksessa eri tavalla.

27 Asetuksessa N:o 2100/94 säädetään toiseksi useista oikeussuojamahdollisuuksista. Sen 94 artiklan 1 kohdan mukaan kaikkia niitä vastaan, jotka suorittavat ilman asianmukaista lupaa jonkin 13 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun toimen kasvinjalostajanoikeuksin suojatun lajikkeen suhteen, voidaan nostaa oikeuden loukkaamista koskeva kanne.

28 Erityisesti käyttölupasopimuksista on todettava asetuksen N:o 2100/94 27 artiklan 2 kohdassa säädettävän, että omistaja voi käyttää yhteisön kasvilajikkeiden suojaamista koskevia oikeuksiaan sellaista henkilöä vastaan, jolla on käyttölupa ja joka rikkoo jotakin hänen lupaansa saman artiklan 1 kohdan mukaisesti kuuluvaa edellytystä tai rajoitusta.

29 On siis tehtävä ero yhtäältä omistajan käyttöluvan haltijaa vastaan nostamien kanteiden ja toisaalta sellaista kolmatta henkilöä vastaan nostettujen kanteiden välillä, joka suorittaa toimia suojatun aineiston suhteen ilman lupaa.

30 Näistä tapauksista jälkimmäisestä, josta pääasiassa on kyse, on vielä todettava, että asetuksen N:o 2100/94 104 artiklan 1 kohdassa säädetään käyttöluvan haltijalla olevasta mahdollisuudesta nostaa omistajan sijasta kanne oikeuksiensa loukkauksen vuoksi. GKE:llä on siis käyttöluvan haltijana oikeus nostaa oikeuksien loukkaamista koskeva kanne Hustinia ja Goossensia vastaan.

31 On kuitenkin huomattava, että asetuksen N:o 2100/94 16 artiklassa olevan, niin kutsutun ”sammumista” koskevan säännön mukaan yhteisön kasvinjalostajanoikeudet eivät koske toimia, jotka liittyvät suojatun lajikkeen aineistoon, joka on luovutettu kolmansille omistajan toimesta tai hänen suostumuksellaan missä tahansa Euroopan unionissa, paitsi jos nämä toimet merkitsevät joko kyseisen lajikkeen myöhemmin tapahtuvaa lisäystä, ellei tämä lisäys sitten ollut tiedossa jo aineistoa luovutettaessa, tai lajikeosien vientiä sellaiseen kolmanteen maahan, joka ei suojaa sen kasvisuvun tai kasvilajin lajikkeita, johon lajike kuuluu, ellei viety aineisto ole tarkoitettu kulutukseen.

32 Kyseisestä asetuksen N:o 2100/94 16 artiklasta ja siinä vahvistetusta säännöstä seuraa, että pääasian kaltaisessa asiassa oikeuksien loukkaamista koskeva kanne, jonka GKE on nostanut oikeuksien omistajan eli Better3fruitin sijasta toimivana uutena käyttöluvan haltijana Hustinia ja Goossensia vastaan, on mahdollinen ainoastaan siltä osin kuin omistajan oikeus ei ole sammunut.

33 Asiakirja-aineistosta ilmenee, että Better3fruit ja Nicolaï tekivät käyttölupasopimuksen, jolla Better3fruit myönsi Nicolaïlle yksinoikeuden viljellä ja pitää kaupan Nicoterlajikkeen omenapuita sekä luvan käyttää kyseisiin omenapuihin liittyviä oikeuksia.

34 Kyseisessä käyttölupasopimuksessa oli ehtoja tai rajoituksia, joiden mukaan Nicolaïlla ei ollut oikeutta luovuttaa mitään käyttöluvan kohteena olevaa tuotetta, jollei asianomainen kolmas sitoudu noudattamaan mainittuja ehtoja tai rajoituksia.

35 Kahdessa edellä olevassa kohdassa esitettyjen seikkojen kannalta on siis tutkittava, onko yhteisön kasvinjalostajanoikeuksien omistajan oikeus sammunut.

36 Unionin tuomioistuin ei ole vielä tulkinnut sammumisperiaatteen, sellaisena kuin se on vahvistettu asetuksen N:o 2100/94 16 artiklassa, ulottuvuutta.

37 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pohtii sitä, voidaanko unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntöä sammumisperiaatteen ulottuvuudesta tavaramerkkioikeuden alalla soveltaa analogisesti.

38 Kyseisestä oikeuskäytännöstä ilmenee tavaramerkin haltijan ja sen käyttöluvan haltijan välisistä suhteista, että sen, että käyttöluvan haltija saattaa markkinoille tavaramerkillä varustettuja tavaroita, on lähtökohtaisesti katsottava tapahtuvan tavaramerkin haltijan suostumuksella (ks. asia C-59/08, Copad, tuomio 23.4.2009, Kok., s. I-3421, 46 kohta).

39 Saman oikeuskäytännön mukaan on kuitenkin niin, ettei käyttölupasopimus merkitse tavaramerkin haltijan täydellistä ja ehdotonta suostumusta siihen, että käyttöluvan haltija saattaa tällä tavaramerkillä varustettuja tavaroita markkinoille (ks. em. asia Copad, tuomion 47 kohta).

40 Erityisesti kasvilajikkeiden suojasta on todettava asetuksen N:o 2100/94 27 artiklan 2 kohdassa säädettävän nimenomaisesti omistajalla olevasta mahdollisuudesta käyttää kyseistä suojaa koskevia oikeuksiaan käyttöluvan haltijaa vastaan, kun käyttöluvan haltija rikkoo jotakin käyttölupasopimuksen lauseketta.

41 Asetuksen N:o 2100/94 94 artiklassa tarkoitetun kolmansia vastaan nostettavan oikeuksien loukkaamista koskevan kanteen yhteydessä on sitä vastoin otettava huomioon saman asetuksen johdanto-osan 14. perustelukappale, jonka mukaan on varmistettava, ettei omistajalla oleva suoja ole kohtuuton. On siis todettava, ettei minkä tahansa käyttölupasopimuksen lausekkeen rikkominen voi johtaa siihen, että omistajan suostumus puuttuu edelleen. Kyseisen suostumuksen ei voida erityisesti katsoa

puuttuvan silloin, kun käyttöluvan haltija rikkoo sellaista käyttölupasopimuksen määräystä, jolla ei ole vaikutusta markkinoille saattamiselle annettuun suostumukseen eikä siis myöskään omistajan oikeuden sammumiseen.

42 Unionin tuomioistuimelle toimitetussa asiakirja-aineistossa ei ole jäljennöksiä käyttölupasopimuksen liitteistä 6 ja 7, joihin mainitun sopimuksen asianomaisessa lausekkeessa viitataan, joten unionin tuomioistuimella ei ole käytettävinään riittävästi seikkoja sen määrittämiseksi, minkälaisesta määräyksestä pääasiassa on kyse. Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on siis luonnehdittava sen käsiteltäväksi saatetun asian tosiseikkojen ja olosuhteiden perusteella kyseisen käyttölupasopimuksen määräykset.

43 Jos ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa, että käyttöluvan haltija on luovuttanut suojatun aineiston sellaisen käyttölupasopimuksen ehdon tai rajoituksen vastaisesti, joka koskee suoraan kasvilajikkeiden yhteisön suojaan kuuluvia olennaisia osia, olisi pääteltävä, että käyttöluvan haltija on luovuttanut aineiston kolmannelle ilman omistajan suostumusta siten, että viimeksi mainitun oikeus ei ole sammunut. Muunlaisten käyttölupasopimukseen sisältyvien sopimusmääräysten rikkominen ei sitä vastoin estä omistajan oikeuden sammumista.

44 Edellä esitettyjen seikkojen perusteella ensimmäiseen kysymykseen on vastattava, että asetuksen N:o 2100/94 94 artiklaa, luettuna yhdessä mainitun asetuksen 11 artiklan 1 kohdan, 13 artiklan 1–3 kohdan sekä 16, 27 ja 104 artiklan kanssa, on tulkittava pääasian kaltaisissa olosuhteissa siten, että omistaja tai käyttöluvan haltija voi nostaa oikeuksien loukkaamista koskevan kanteen sellaista kolmatta vastaan, joka on saanut aineiston sellaisen toisen käyttöluvan haltijan välityksellä, joka on rikkonut omistajan kanssa aikaisemmin tekemänsä käyttölupasopimuksen ehtoja tai rajoituksia, kunhan

kyseiset ehdot tai rajoitukset koskevat suoraan asianomaiseen kasvilajikkeiden yhteisön suojaan kuuluvia olennaisia osia, mikä ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on arvioitava.

45 Toisella kysymyksellään ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin kysyy lähinnä sitä, onko oikeuksien loukkausta arvioitaessa määritettävä, oliko kolmas, joka toteuttaa myytyä tai luovutettua aineistoa koskevia toimia, tietoinen tai olisiko hänen pitänyt olla tietoinen käyttölupasopimuksen ehdoista tai rajoituksista.

46 Tästä on huomautettava, että asetuksen N:o 2100/94 94 artiklan 1 kohdassa täsmennetään ne edellytykset, joiden täyttyessä yhteisön kasvinjalostajanoikeuksien omistaja voi ryhtyä oikeuksien loukkaajaa vastaan oikeustoimiin joko oikeuksien loukkauksen lopettamiseksi, kohtuullisen korvauksen saamiseksi tai näiden kummankin yhdistelmän toteuttamiseksi.

47 Saman artiklan 2 kohdassa luetellaan tilanteet, joissa omistaja voi lisäksi ryhtyä oikeustoimiin oikeuksien loukkaajaa vastaan saadakseen korvauksen kyseisen henkilön aiheuttamasta vahingosta. Jotta omistaja voi vaatia tällaista korvausta kärsimästään vahingosta, oikeuksien loukkaajan on mainitun 2 kohdan mukaan pitänyt toimia tahallaan tai tuottamuksesta. Jos tuottamus on vähäistä, omistajan oikeutta hyvitykseen voidaan lähtökohtaisesti vastaavasti pienentää.

48 Näiden kahden kohdan sanamuodon vertailusta ilmenee, että 1 kohdassa ei mainita mitään subjektiivisia seikkoja. Näin ollen on todettava, että subjektiivisilla seikoilla, kuten tietoisuudella käyttölupasopimuksen ehdoista tai rajoituksista, ei ole lähtökohtaisesti mitään merkitystä arvioitaessa oikeuksien loukkausta ja oikeutta nostaa kanne tällaiseen loukkaukseen syyllistynyttä henkilöä vastaan.

49 Edellä esitetyn perusteella toiseen kysymykseen on vastattava, että oikeuksien loukkausta arvioitaessa ei ole merkitystä sillä, että kolmas, joka on toteuttanut myytyä tai luovutettua aineistoa koskevia toimia, oli tietoinen tai hänen olisi pitänyt olla tietoinen käyttölupasopimuksen ehdoista tai rajoituksista.

Oikeudenkäyntikulut

50 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (ensimmäinen jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

1) Yhteisön kasvinjalostajanoikeuksista 27.7.1994 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 2100/94, sellaisena kuin se on muutettuna 29.4.2004 annetulla neuvoston asetuksella (EY) N:o 873/2004, 94 artiklaa, luettuna yhdessä mainitun asetuksen 11 artiklan 1 kohdan, 13 artiklan 1–3 kohdan sekä 16, 27 ja 104 artiklan kanssa, on tulkittava pääasian kaltaisissa olosuhteissa siten, että omistaja tai käyttöluvan haltija voi nostaa oikeuksien loukkaamista koskevan kanteen sellaista kolmatta vastaan, joka on saanut aineiston sellaisen toisen käyttöluvan haltijan välityksellä, joka on rikkonut omistajan kanssa aikaisemmin tekemänsä käyttölupasopimuksen ehtoja tai rajoituksia, kunhan kyseiset ehdot tai rajoitukset koskevat suoraan asianomaiseen

kasvilajikkeiden yhteisön suojaan kuuluvia olennaisia osia, mikä ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on arvioitava.

2) Oikeuksien loukkausta arvioitaessa ei ole merkitystä sillä, että kolmas, joka on toteuttanut myytyä tai luovutettua aineistoa koskevia toimia, oli tietoinen tai hänen olisi pitänyt olla tietoinen käyttölupasopimuksen ehdoista tai rajoituksista.

Allekirjoitukset